

Hukuk Bülteni

Uyuşmazlıkların Çözümü | Türkiye | Ağustos 2019

SİNGAPUR SÖZLEŞMESİ: ARABULUCULUĞUN ULUSLARARASI BOYUTU

Bu ayın başında 46 devletin temsilcileri Singapur'da bir araya gelip Arabuluculuk Sonucunda Yapılan Uluslararası Sulh Anlaşmaları Hakkındaki Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ni ("**Singapur Sözleşmesi**") imzaladılar. Bu sözleşme, Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu ("**UNCITRAL**") tarafından hazırlanarak, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 2018 Aralık ayında kabul edilmişti. Sözleşme, Singapur'da düzenlenen resmi bir imza töreniyle 7 Ağustos 2019 tarihinde Türkiye'nin de dahil olduğu 46 devlet tarafından imzalandı. Bu devletlerin arasında ABD, Çin, Güney Kore, Hindistan sayılabilirken Avrupa Birliği ülkeleri ile Birleşik Krallığın olmaması özellikle dikkat çekiyor. Türkiye, Singapur Sözleşmesi'ni imzalayarak taraf devlet statüsünü kazanmış olsa da Singapur Sözleşmesi'nin iç hukuka sirayet etmesi için TBMM tarafından onaylanma sürecinin tamamlanması gerekecek.

UNCITRAL, Singapur Sözleşmesi ile taraf devletlerin iç hukuklarındaki farklılıklara rağmen arabuluculuk sonucunda imzalanan sulh anlaşmaları için ilk kez bir sınır ötesi icra edilebilirlik mekanizması sağlayarak, arabuluculuğun uluslararası alanda tercih edilmesini artırmayı amaçlıyor. Nitekim sınır ötesi ticari ilişkilerde taraflar arasındaki ilişkiyi de koruduğu için arabuluculuk, tercih edilen uyuşmazlık çözüm yolu olarak öne çıkmakta. Bununla birlikte, bugüne dek taraflardan birisinin yükümlülüklerini yerine getirmediği hallerde diğer tarafın bunu icra ettirebileceği bir mekanizmanın bulunmaması, arabuluculuğun yaygınlaşmasının önünde bir engel olmuştu ve Singapur Sözleşmesi ile buna kısmen de olsa bir çare olunabileceği düşünülüyor.

Uygulama Kapsamı

Ticari uyuşmazlıkların çözümü olarak akdedilen arabuluculuk sulh anlaşmalarına Singapur Sözleşmesi'nin uygulanması, anlaşmaların aşağıdaki koşulları sağlamasına bağlı:

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

- i. arabuluculuk sonucunda akdedilen yazılı bir sulh anlaşmasının varlığı (elektronik ortamda yapılan haberleşme de bu yazılı şekil şartını karşılayacak),
- ii. sulh anlaşmasının en az iki tarafının ticari merkezlerinin farklı ülkelerde bulunması veya
- iii. sulh anlaşmasının taraflarının ticari merkezlerinin Singapur Sözleşmesi'ni onaylamış bir devletin topraklarında bulunması.

Singapur Sözleşmesi, tüketici anlaşmalarından doğan veya aile, miras ya da iş hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların çözümü için imzalanan sulh anlaşmalarına uygulanmayacak. Yine, bir mahkemece onaylanan veya yargılama esnasında akdedilen ve o mahkemenin devletinde ilam hükmünde olan sulh anlaşmalarına ya da hakem kararı olarak icra edilebilen sulh anlaşmalarına Singapur Sözleşmesi uygulanmayacak.

Doğrudan İcra Edilebilirlik

Singapur Sözleşmesi ile, sulh anlaşmalarının doğrudan icra edilebilir olması sağlanmakta. Buna göre sulh anlaşmasının icra edilmesi talebiyle yetkili makamlara başvuran taraf, aşağıdaki belgeleri de sunmakla yükümlü olacak:

- i. taraflarca imzalanan sulh anlaşması ve
- ii. sulh anlaşmasının arabuluculuktan kaynaklandığının ispatı (örneğin arabulucunun imzası, arabuluculuk faaliyetinin yürütüldüğünü gösteren ve arabulucunun imzasını taşıyan bir belge, arabuluculuğu yöneten makamın onayı veya bunların hiçbirisinin bulunmaması halinde, yetkili makamca kabul edilebilecek herhangi başka delil).

Yetkili makamın sulh anlaşmasının icrası talebini reddedebileceği durumlar Singapur Sözleşmesi'nde sınırlı sayıda olacak şekilde düzenlenmekte:

- i. taraflardan birisinin ehliyetsiz olması,
- ii. sulh anlaşmasının geçersiz veya ifa edilemez olması,
- iii. sulh anlaşmasının, hükümlerine göre bağlayıcı veya kesin olmaması,
- iv. sulh anlaşmasının sonradan tadil edilmiş olması,
- v. sulh anlaşmasından doğan yükümlülüklerinin yerine getirilmiş olması veya anlaşmanın açık ya da anlaşılır olmaması,
- vi. icra edilebilirlik hakkı verilmesinin sulh anlaşmasının hükümlerine aykırılık teşkil etmesi,
- vii. arabulucunun, arabulucuya veya arabuluculuğa ilişkin kuralları ihlal etmiş olması ile aleyhine icra talep edilen tarafın sulh anlaşmasını bu ihlal olmasaydı imzalamayacak olması,
- viii. arabulucunun; tarafsızlığı veya bağımsızlığına ilişkin şüphe doğuracak bir hususu açıklamamış olması ve bu eksikliğin taraflardan birisi üzerinde, sulh anlaşmasını akdetmek konusunda esaslı etkisinin olması,

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

- ix.** icra edilebilirlik hakkı tanınmasının o devletin kamu yararına aykırılık oluşturması veya
- x.** uyuşmazlık konusunun o devlet kanunlarına göre arabuluculuk ile çözümlenemeyecek bir konu olması.

Taraf devletlerin Singapur Sözleşmesi'ni iç hukuklarında onaylaması ve ticaret hayatında arabuluculuk kurumuna alışılması biraz zaman alacak olsa da, dava veya tahkim gibi masraflı olabilen ve uzun sürebilen süreçlere alternatif olarak arabuluculuğun zamanla öne çıkacağı söylenebilir.

İLETİŞİM



Av. Zeynep Merih Akalın

zmakalin@kolcuoglu.av.tr